

"EL PERIODISME ESTÀ ACOLLONIT"

A setanta-cinc anys, segueix treballant i parla sense embuts. Compromès amb els més febles, ha entrevistat els més poderosos. Ja no diu que el periodisme és l'ofici més bonic del món, però admet que repetiria una vida que li ha permès viure les de molts altres. José Martí Gómez parla d'un ofici que ha vist canviar de dalt a baix, fins al punt de fer-lo sentir, després de mig segle d'experiència, com una espècie en risc d'extinció.

TEXT JORDI ROVIRA
FOTOS SERGIO RUIZ

¿Qué tal, Pepín?

¡Bien! Això m'ho deia Jaime Nos Ruiz, director del diari *Mediterráneo* de Castelló. Em deia: "¡Hola Pepín!" Era un bon periodista, un catòlic que escoltava, tot i que quan des de Madrid tocaven la campana era com tots els directors: un encefalograma pla. Allà vaig aprendre molt perquè quan estàvem tranquils deixava fer força. Feia crítica de cine, política i vaig aprendre a confeccionar el diari, que després em va servir per entrar a *El Correo Catalán*.

La teva arribada a *El Correo* té a veure amb un reportatge pels pobles de Castelló sobre el referèndum de la Constitució.

Exacte. Jaime Nos em va dir que anés pels pobles per veure què pensava la gent del referèndum. Al tornar li vaig explicar dues històries divertides: una d'un alcalde que en una taula electoral havia dit que la vídua d'un franquista havia de votar que sí perquè així ho hauria volgut el seu marit i una altra d'un alcalde que demanà veure la papereta dels votants per estar segur que votaven afirmativament. Però el director em digué que aquestes històries

no es podien publicar i de matinada, quan tancàvem el diari, em va veure tan fotut que va venir, em donà un copet a l'espatlla i em digué: *Lo siento, Pepín*.

I vas decidir marxar.

Vaig trucar a en Huertas i li vaig dir que em busqués feina.

Al *Correo* vas aprendre la diferència entre ser un fill de puta i un bon periodista.

Sí, això va dir-m'ho l'Ibáñez Escofet. Vaig fer un reportatge sobre marques i patents. I quan l'Ibáñez, subdirector del diari, es llegia el reportatge li vaig comentar un tema polèmic que m'havien explicat els entrevistats, encara que m'havien dit que no es podia publicar. "Si ho publiquem em trucaran per dir-me que sóc un fill de puta", li vaig dir. I em preguntà: "I tu prefereixes que et diguin que ets un fill de puta o que et digui que ets un mal periodista?". Davant d'aquella tessitura, ho vaig publicar. I, l'endemà, enmig de la redacció va cridar: "Martí, t'ha trucat aquell paio". "Sí", li vaig respondre. "I què t'ha dit?". "Que sóc un fill de puta",

vaig dir. "Bé, però ets un bon periodista", digué. Jo, però, no ho tinc clar i em sembla que el paio de l'entrevista tenia raó.

Sempre has apostat pel temes socials. Es diu que abans se sortia molt més al carrer que ara. És cert o s'ha magnificat?

S'ha magnificat una mica, ara bé, indiscutiblement, abans es treballava més al carrer. El cert és que hi havia un grup que treballava al carrer d'una manera més crítica mentre altres ho feien molt dòcilment. Hi havia el que Joan de Sagarra va batejar com els *Huertamaros*, que feia un reporterisme més crític i agressiu dins el que es podia fer en aquella època, que no era gaire. En el meu cas, l'aposta pels més febles és, clarament, una qüestió ideològica.

Una altra diferència és el soroll. Ara a les redaccions hi ha massa silenci. Això és una catàstrofe!

I tot plegat, quan comença?

La crisi del periodisme de carrer una mica comença quan arriben els ordinadors a

PERFIL

José Martí Gómez (Morella, 1937) exerceix el periodisme des de 1966. Va estudiar Magisteri, però de ben jove va començar a treballar com a corrector a *El Diari de Barcelona*, i des de llavors ha estat en nombrosos mitjans com *El Correo Catalán*, *La Vanguardia* i la cadena SER, de la qual va ser corresponsal a Londres durant cinc anys. Va obtenir -*ex aequo* amb Josep Ramoneda- el premi Manuel del Arco per les entrevistes al setmanari *Por Favor*. Ha obtingut dos cops el premi Ciutat de Barcelona -un d'aquests compartit amb en Joan de Sagarra- i el premi Ofici de Periodista. Autor d'una desena de llibres, actualment col·labora amb el programa *A viure que son dos días* (SER).

les redaccions. Hi ha una generació de periodistes que no veuen més enllà de la pantalla de l'ordinador, que els té dominats. A més, les redaccions començaren a tenir compartiments molt estancs, mentre que abans eren redaccions obertes, fluides, amb intercanvis d'opinió entre seccions que es passaven informació. Això ja s'ha perdut. Ara hi ha un silenci absolut. Ningú parla, ningú crida, les seccions ja no intercanvien informació. Un cop vaig sentir que, per intentar contrarestar el silenci que hi havia a la redacció, a la BBC havien posat uns aparells que generaven un so molt suau.

Ara tampoc es fuma

Quan treballava a *La Vanguardia* encara s'hi fumava. El dia que els redactors van començar a arribar amb ampolles d'aigua de litre a la redacció vaig pensar "això és la ruïna".

Hem passat del puro a l'aigua.

Sí, i vam deixar de beure alcohol, que és bo per al periodista.

Activa els sentits?

I dinamitza. L'aigua mineral serà molt sana però, si estàs escrivint una crònica i tens al costat el gotet amb tres dits de whisky, la crònica s'il·lumina!

El silenci de les redaccions podria ser un símptoma d'una professió que, en un moment com l'actual, no es rebel·la. El periodisme està acollonit, espantat?

El periodisme està acollonit. I la situació laboral ho ha acabat d'agreujar. Ara es diu que la gent jove no aixeca la veu, tot i així no els culpo. No estan en condicions d'aixecar la veu perquè saben que si ho fan se'n van al carrer. La responsabilitat d'aixecar la veu és dels càrrecs intermedis. Aquests sí que tenen una responsabilitat,

"LA CRISI DEL PERIODISME DE CARRER UNA MICA COMENÇA QUAN ARRIBEN ELS ORDINADORS A LES REDACCIONS"

se la podrien jugar més, però callen. L'altre dia una periodista m'explicava com per un reportatge al qual havia dedicat tot un dia i que va ocupar una pàgina sencera li van pagar quinze euros. La noia es va posar a plorar. És una vergonya. Si jo fos el redactor en cap de la secció i sabés que li han de pagar això, o no li dic res o li pago cent euros de la meva butxaca.

El moment és preocupant.

Quan jo vaig començar a treballar tots érem mileuristes. Estàvem mal pagats, però hi havia una esperança. Sabies que la feina era fixa i que a poc a poc aniries prosperant. El problema és que ara entren mileuristes i acabaran sent mileuristes. I sense la seguretat d'una feina fixa.

Abans els periodistes es rebel·laven més?

Sí, si bé no és cert que manéssim. El periodista no ha manat mai a la redacció, el que passa és que hi havia uns temes que podies fer perquè el poder econòmic encara no era massa fort en la professió. Tot

i això, alguns no es podien tocar. Quan m'estava a *El Correo* vaig fer un tema sobre el Banc de Girona i en Jordi Pujol, que n'era el nou propietari, va dir que no es publicaria. Quan l'Andreu Rosselló, el director, va dir-m'ho em vaig declarar en vaga durant uns dotze dies, demanant una explicació. Això ara no es pot fer.

I et van donar l'explicació?

Cada cop que en Pujol venia per la redacció en Rosselló li deia: "En Martí Gómez està en vaga per aquella informació que tenim censurada". Finalment, un dia en Pujol em cridà al seu despatx i em donà una explicació. A l'article jo explicava que el Banc de Girona estava en fallida i ell em va dir que no es podia dir perquè era perjudicial per a Catalunya. Jo no

estava d'acord amb l'explicació, però almenys va donar-me-la.

I el reportatge no es va publicar.

No, encara que la memòria és llarga. Me'l vaig guardar i quan Banca Catalana va fer fallida el vaig publicar en un altre lloc tot recordant la història i explicant-hi perquè no havia sortit a la llum en aquell moment.

Ara es parla molt de les entrevistes de Jordi Évole o de l'Ana Pastor perquè són molt incisius. Això no hauria de ser la norma i no pas l'excepció?

Sí, exacte. En una entrevista que em va fer l'Évole li vaig explicar que un dia, quan era corresponsal de la SER a Londres, vaig veure una entrevista de la BBC i em vaig adonar que, dels centenars d'entrevistes que havia fet fins llavors, cap era bona.

Per què?

Perquè entrevistaven la Margaret Thatcher i en un moment determinat l'entrevistador va dir que canviaven de tema. "No, no hem acabat, encara tinc coses a dir sobre això", digué la Thatcher. I l'entrevistador respongué: "Perdoni senyora Thatcher, el que porta l'entrevista

sóc jo i, d'aquest tema, ja no en parlarem més”.

Aquí als que fan això els premiem.
És clar, perquè no ho fa ningú!

Fins i tot tenim rodes de premsa sense preguntes.

I tant, però és encara que es pugui preguntar, els mitjans hi envien els més joves, mentre que a Londres els periodistes que cobrien la informació política tenien seixanta anys i sabien més que els ministres. I als judicis passava igual. Jo, en canvi, feia tribunals a Barcelona amb vint-i-cinc anys sense tenir ni idea de dret. Un cop, quan portava un parell d'anys fent-ho, Antoni Carretero, magistrat de la sala sisena del Palau de Justícia, em preguntà: “Tu ets Martí Gómez, el que fa les cròniques? No tens ni puta idea de dret, oi?”. “No”, vaig admetre acollonit. “Per això estan molt bé”, digué. I se'n va anar. Em vaig picar i vaig anar a comprar llibres de dret.

Per aprendre'n.

Sí, i vaig començar a escriure cròniques citant articles concrets. Temps després vaig trobar-me de nou aquell magistrat. “Veig que saps una mica més de dret”, em va dir. “Sí, n'he estudiat una mica”, li vaig reconèixer. “Ja es nota –digué. Ara les teves cròniques ja no valen res!”. Perquè el que li agradava de les cròniques era la desimboltura. Potser si hagués tingut al

"EL DIA QUE ELS REDACTORS VAN COMENÇAR A ARRIBAR AMB AMPOLLES D'AIGUA DE LITRE A LA REDACCIÓ VAIG PENSAR 'AIXÒ ÉS LA RUÏNA'"

costat un periodista veterà ho hauria fet millor, però com que no el tenia, em vaig inventar aquell tipus de cròniques.

Tenies un model propi.

Em vaig inventar un model, una mica copiat de la premsa italiana ja que, per aquella època, llegia les magnífiques cròniques de tribunals d'*El Corriere della Sera* en què fins a les dues últimes línies

no t'assabentaves que hi havia tres morts. Tota la resta era literatura.

Per escriure amb aquell atreviment calen caps que t'ho permetin. Penso en les teves entrevistes a *Por Favor*.

Encara em recorden aquelles entrevistes. “Vostè és el de les entrevistes de *Por Favor!*”, em diuen. I d'això ja fa trenta anys! Aquelles entrevistes tenien un valor com era que Vázquez Montalbán jugava al límit i m'enviava a París a entrevistar en Carrillo. Ara no hi ha personatges tan conflictius com per prohibir la publicació de l'entrevista, si bé també és cert que potser no es potencien tant les idees noves com abans.

"ALS DIARIS HI HA UN BUIT DE CÀRRECS INTERMEDIS, DE GENT QUE ARRISQUI. I SI LA PREMSA ESCRITA NO S'ARRISCA, MORIRÀ"

Hem perdut el component de risc.

S'ha perdut el fet d'anar al límit en l'entrevista. Un 50% de les entrevistes de *Por Favor* acabaven amb el setmanari segrestat o amb les pàgines arrencades o massacrades. Un dia en Manolo em va demanar si podia parlar amb en Perea, el jutge de Premsa i Impremta. I vaig anar a dinar amb ell. Va ser un desastre. Em va dir que fèiem pornografia i que no tindrien pietat. El més divertit va ser al final del

dinar quan em preguntà: “I aquest cap de setmana, què fas? Treballaràs en aquesta revista d'immundícies?”.

“No –vaig respondre–, però prepararé els temes de la setmana vinent”. I em digué: “Doncs deixa-ho i vine amb mi de putes!”. O sigui que ens deia que fèiem pornografia i, en canvi, ell se n'anava de putes...

Al periodisme li falten més caps com Vázquez Montalbán?

Exacte. Falta gent que arrisqui. Als diaris d'abans hi havia més vida, més intensitat,

més passió. Acabaves el diari a les quatre de la matinada i te n'anaves de copes amb els companys per veure què podíem fer l'endemà. Tot això ara ja s'ha acabat. Per què? Jo crec que perquè als diaris actuals hi ha un buit de càrrecs intermedis, de gent que arrisqui, que vulgui fer coses diferents. I si la premsa escrita no s'arrisca, morirà.

Tu encara fas servir cintes de casset, t'encanten els reportatges llargs i creus amb el paper com a suport. Tens complex d'“últim mohicà”?

Una mica sí, però ho porto bé. Tot i que, més que “últim mohicà”, em sento com una espècie en risc d'extinció. Fa quatre o cinc anys que m'inviten al Congrés de Periodisme Digital d'Osca, i sóc l'únic paio que hi va amb bolígraf. Tots els altres són allà amb les

pantalles! Després parles amb ells i veus els seus blocs, que estan bé, però t'adones que no hi ha res, que el contingut que hi bolquen és estàndard. Tots et diuen que el suport és el menys important, que allò que és important és explicar històries. I els responc: “Però si d'històries no n'hi ha ni una”. “És que les històries costen diners i no tenim ni un duro!”, em responen.

Des d'en Pepín dels anys seixanta fins ara han passat quasi cinquanta anys. Què et queda després de mig segle de periodisme?

En aquesta professió he gaudit, he tingut sort. He treballat molt, però el periodisme m'ha permès viure moltes vides, perquè m'he implicat en mons molt diferents, des de les barraques als jutjats, passant pels personatges de les entrevistes o per un còctel al Ritz... i tot això t'enriqueix com a persona. És un pòsit de diferents mirades que et van entrant a dintre i que fins i tot et fan madurar. Per tant, estic content de tot el que he fet. Si tornés enrere en el temps, tornaria a ser periodista? La resposta és sí. Ç